

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Kovátsits László ügyvéd által képviselt felperesnek, a dr. Gürtl István ügyvéd által képviselt alperes ellen, a felperes pernyertessége érdekében fellépő, dr. Babay Ákos ügyvéd által képviselt beavatkozó közreműködése mellett, kártérítés megfizetése iránt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2010. szeptember 28. napján meghozott, 12.G.41.378/2009/26. számú ítélete ellen, a felperes részéről 29. sorszám alatt, a felperesi beavatkozó részéről 28. sorszám alatt előterjesztett, valamint a 2010. december 14-én kelt 12.G.41.378/2009/33. számú kiegészítő ítélete ellen a felperes részéről 34. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság kiegészített ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 nap alatt 500.000 (ötszázezer) forint másodfokú perköltséget és térítsen meg az államnak felhívásra 900.000 (kilencszázezer) forint fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az 'E' Zrt. felperes jogelőde az 'E1' Kft., amely már korábban is postai termékek szállítására irányuló szerződéses kapcsolatban állt az alperessel. Ezt követően 2008. február 29-én szállítási keretszerződést kötöttek a 2008. február 29. napjától 2010. február 28-ig terjedő időre. Ebben a felperes jogelőde arra kötelezte magát, hogy a szerződésben részletesen meghatározott, általa forgalmazott, előre nyomtatott papírokat és borítékokat az alperes ütemterve és eseti megrendelése alapján leszállítja. A szerződés mellékletében a felek meghatározták a beszerzés évi várható mennyiségét és egységárát. A keretszerződésben nem szabályozott kérdésekre az alperes 2030. azonosítási számú Általános Szerződési Feltételeit

rendelték alkalmazni, amely már a fent említett korábbi jogviszonyuknak is része volt. Ennek 3./ pontja feljogosította a megrendelőt arra, hogy a szerződésben meghatározott mennyiséget írásbeli nyilatkozattal, az éves keretektől eltérően is lehívhatta, a szállító pedig ennek megfelelően köteles szállítani. Kikötötték azt is, miszerint a megrendelő a beszerzés teljes szerződéses mennyiségének lehívására nem köteles, továbbá ezzel kapcsolatosan a szállító kárigényt nem érvényesíthet.

A felperesi jogelőd 2008. március 5. napján szállítási keretszerződést kötött a beavatkozóval, amelynek célja az alperes megrendeléseire igazodó minőségű és mennyiségű papír alapanyag biztosítása volt. A szerződésben kötelezettséget vállalt a teljes két éves mennyiségnek a lehívására és vállalta, hogy az esetlegesen le nem hívott mennyiség értékének 25 %-át a beavatkozó részére kötbérként megfizeti.

Ezután 2008. december 8. napján az alperes az Általános Szerződési Feltételek 3./ pontjára hivatkozva közölte a felperes jogelődjével, hogy 2008. december 15. napjától további megrendeléssel nem kíván élni.

A felperes 2010. január 4-én 65.036.000 Ft-ról a beavatkozója irányában váltót állított ki, majd 2010. április 23-ig összesen 11.200.000 Ft kötbért utalt át a beavatkozónak.

Ezt követően előterjesztett keresetében a felperes a beavatkozónak járó 65.036.000 Ft kötbérrel azonos kára megtérítését kérte az alperestől, elsődlegesen szerződésszegéssel okozott, másodlagosan biztatási kárként. Arra hivatkozott, hogy az alperes a szerződéskötési kötelezettségét megszegte, amikor a keretszerződés alapján a további egyedi megrendeléseket megtagadta. Állította, hogy az ÁSZF 3./ pontja nem képezi a szerződésük részét. Ezt egyrészt azzal indokolta, hogy az a keretszerződés rendelkezésétől eltér, másrészt, mert a szerződési gyakorlattól lényegesen eltér, és erre az alperes külön a figyelmét nem hívta fel. Állította továbbá, hogy tartalmilag a szerződéstől való elállásnak minősül az a szerződési kikötés, mely szerint az alperes egyoldalú nyilatkozattal és ellenszolgáltatás nélkül jogosult a szerződés tartalmának kiüresítésére. Ezzel sérül a szolgáltatás és ellenszolgáltatás egyenértékűségének az elve, ennek következtében a szerződés semmis. A per folyamán 2010. január 7-én tévedésre, megtévesztésre hivatkozással a szerződést megtámadta. Azt állította, hogy abban a téves tudatban kötött alacsonyabb áron újabb szerződést, hogy az alperes a teljes keretmennyiséget megrendeli. 2010. augusztus 27-én pedig bejelentette az ÁSZF tisztességtelennek tartott 3./ pontjának a megtámadását. A beavatkozó azzal egészítette ki a felperes érvelését, hogy a keretszerződés valójában szállítási szerződés, mert annak minden lényeges elemét tartalmazza. Ebből következően az alperes köteles volt a teljes szerződéses keretmennyiség megrendelésére. Azzal, hogy további szállításra nem tartott igényt, az általános elállási jogát gyakorolta, melyet csak a szállító kárának megtérítésére vonatkozó kötelezettsége mellett tehetett meg. Az ÁSZF-nek a szállító kárigényének a kizárására vonatkozó rendelkezése jogszabályba ütközik, és mint ilyen, semmis.

Alperes a kereset elutasítását indítványozta. Állította, hogy nem vállalt kötelezettséget a teljes keretszerződés szerinti mennyiség megrendelésére, a felperessel ugyanis nem szállítási, hanem szállítási keretszerződést kötött. A 2008. december 8-ai nyilatkozata nem felmondás volt, a szerződés hatályban maradt, csak a megrendelések szűntek meg. A biztatási kárral kapcsolatos jogszabályi rendelkezés szubszidiárius jellegű, szerződéses jogviszony esetén nem alkalmazható. Állította, hogy az Általános Szerződési Feltételei a szerződésük részét képezik, mert a felek azokat a korábbi szerződésük során is alkalmazták, illetve szerződéskötéskor a felperes törvényes képviselője aláírásával az elfogadásukat igazolta. Hivatkozott arra is, hogy a váltó kiállítása egy bizonytalan jövőbeni követelést fejez ki, a felperesnek kára még nem merült fel, így keresete idő előtti. Bizonyítatlannak tartotta, hogy a kifizetésekkel a kötbér került a beavatkozó felé teljesítésre. Azzal is érvelt, hogy a semmisség megállapításának nincs helye, mert a semmisség jogkövetkezményét a jogszabály kifejezetten nem mondja ki, és a szerződés kógens jogszabályi rendelkezésbe nem ütközik. Utalt arra, hogy a felperesnek a tényleges megrendelésekhez igazodó szerződést kellett volna kötnie a beavatkozóval. Amennyiben nem ezt tette és ennek következtében veszteség érte, az saját felróható magatartásának a következménye. Állította, hogy a felperes kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget, amennyiben a beavatkozójától beszerzett alapanyagot másnak nem értékesítette. Hivatkozott továbbá arra is, hogy a megtámadási határidőt a felperes elmulasztotta.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította. Megállapította, hogy a felek között szállítási keretszerződés jött létre, melyet az egyedi megrendelések töltöttek ki tartalommal. A váltón alapuló igényérvényesítés hiányában, önmagában annak kiállítása kár bekövetkeztét nem bizonyítja. Az igazoltan megfizetett 11.200.000 Ft-on felüli kárigény ezért idő előtti. A szerződés értelmezése alapján megállapította, hogy az alperes a teljes keretmennyiséget nem volt köteles megrendelni, ezáltal a szerződést nem szegte meg. Megállapította, hogy a szerződés egyedi és általános feltételei nem állnak ellentétben egymással. Külön figyelemfelhívó tájékoztatásra pedig nem volt szükség. Az Általános Szerződési Feltételeket ugyanis a felperes törvényes képviselője a szignójával látta el, és előadása szerint tisztában volt azzal, hogy a szerződésük részét képezi. Mindemelllett a felek ugyanezeket a feltételeket használták a korábbi szerződéses kapcsolatukban is. A felperes kárát az okozta, hogy az alperessel kötött szerződésétől eltérően, ennek üzleti kockázatát vállalva, a saját szállítójával már olyan szerződést kötött, amelyben a megrendelt mennyiség kötelezően előírt kvóta, a megrendelés elmaradása esetén pedig kötbér fizetésére köteles. A semmisségi kifogásokat nem találta alaposnak. Megállapította, hogy a peres felek a leszállított áru kapcsán vételárat kötöttek ki, amely a szolgáltatás ellenszolgáltatását képezte. A jogellenességen alapuló semmisség megállapításának pedig egyébként is csak akkor van helye, ha a semmisséget, mint jogkövetkezményt az adott jogszabályhely kifejezetten kimondja. Megállapította, hogy elállás az alperes részéről nem történt. Az alperes nyilatkozata, tartalma szerint, rendes felmondásnak minősül, melynek lehetőségét a peres felek a szerződésükben kikötötték. A felek szerződéses szabadsága alapján lehetőség volt arra, hogy kizárják a kártérítés fizetését arra az esetre, ha a megrendelő nem hívja

le a teljes szerződéses keretmennyiséget. Ez nem jelentett szerződésszegést, így nem alapos a felelősség kizárásának jogellenességére való utalás sem. Megállapította egyúttal, hogy a felperesnek mind a szerződés, mind pedig az általános szerződési feltételek kikötéseivel tisztában kellett lennie a szerződés aláírásakor, ennek ellenkezőjét nem bizonyította. Ilyen körülmények között a megtámadási határidő 2009. február 28-án eltelt, a felperes igénye érvényesítésével elkésett. Utalt arra, hogy a minimum mennyiség megrendelésére vonatkozó alperesi kötelezettségvállalás hiányában ennek elvárása csupán titkos fenntartásnak minősülhet a felperes részéről, amely a szerződés részét nem képezte. A biztatási kár jogintézménye kiegészítő jellegű, a szerződés megkötésének elmaradása hiányában lehet rá hivatkozni. A peres felek magatartását ellenben a közöttük nem vitatottan meglévő szerződés rendelkezéseinek figyelembevételével kellett elbírálni. Mindemellett a felperes nem bizonyította az alperes részéről az adott keretmennyiség tényleges megrendelésére irányuló szándékos magatartás létét.

Az elsőfokú bíróság ítéletét a feljegyzett eljárási illeték viselésére vonatkozó rendelkezéssel kiegészítette.

Az ítélet ellen a felperes és beavatkozója, míg a kiegészítő ítélet ellen a felperes élt fellebbezéssel. Mindketten az ítélet megváltoztatását és az alperes felperes keresetének megfelelő marasztalását kérték. A felperes másodlagosan indítványozta az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és az újabb határozat hozatalára való utasítását. Változatlanul arra hivatkozott, hogy az alperes szerződésszegő magatartást tanúsított, amikor nem tartotta meg az árendedményre tekintettel meghatározott megrendelési keretmennyiséget, illetve a teljesítést jogos ok nélkül megtagadta. A váltóban tett kötelezettségvállalása bizonyítja tényleges kárát, és a kötbérfizetési kötelezettsége teljes egészében az alperes szerződésszegő magatartásával áll okozati összefüggésben. Utalt arra, hogy az alperes a további megrendeléseket megszüntető nyilatkozatakor magatartása következményeit előre láthatta, a kártérítési felelősség alól pedig magát kimenteni nem tudta. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy az alperes Általános Szerződési Feltételeinek 3./ pontja nem vált a szerződés részévé, mert nem történt meg a külön figyelemfelhívó tájékoztatást követő elfogadása. Vitatta azt, hogy a szerződő felek között szoros értelemben vett gyakorlat alakult volna ki, arra figyelemmel, hogy a perbelit megelőzően csupán egy szerződéskötés történt. A szerződés értelmezéséből arra következtetett, hogy a szövegben használt „várhatóan” szó és a szerződési feltételekben „teljes lehívásra nem köteles” szóösszetétel alapján fenn kellett állniuk a lehívásoknak a szerződés időtartama alatt, egyedül csak az lehetett kérdéses, hogy milyen mennyiségben. Hivatkozott arra is, a tanúk vallomása megerősítette, hogy árcsökkentésre azért került sor, mert az alperes a keretszerződésnek megfelelő mennyiségű megrendelésre tett ígéretet. Vitatta az elsőfokú bíróság ítéletének azon megállapítását, hogy az alperes elállása nem volt jogszabályba ütköző. Ezzel ellentétben állította, hogy az alperes magatartása a Ptk. 201. § (1) bekezdésébe ütközött azáltal, hogy az ellenszolgáltatást megtagadta, ezáltal semmisnek minősül. Hivatkozott egyúttal arra is, hogy jóerkölcsbe ütközik az Általános Szerződési

Feltételek 3./ pontja, mert alperesnek minden ellenszolgáltatás és kártalanítás nélkül biztosított egyoldalú elállási jogot. Állította, hogy az alperesnek az ÁSZF-fel kapcsolatos álláspontjáról való 2009. április 9-i tájékoztatásáig, a megtámadás határideje valamennyi megtámadási ok tekintetében nyugodott, mert nem volt azzal tisztában, hogy az ÁSZF pontosan milyen kikötéseket tartalmaz. Így változatlanul fenntartotta a tévedésre, megtévesztésre, valamint a szerződési feltétel tisztességtelenségére való hivatkozását. Utalt arra, hogy nem az alperes ÁSZF-ében foglaltaknak megfelelő alakiságok betartásával történt meg az alperes elállásának közlése. Állította, hogy az alperes magatartása elállást jelentett, nyilatkozata ugyanis nem felel meg a rendes felmondás feltételeinek. Rendes felmondásnak való minősítése ellenére az elsőfokú bíróság nem határozta meg a felmondási időt, illetve az az alatt tett jognyilatkozatok sorsát. A felperes fellebbezés kiegészítésében a beavatkozó fellebbezésével egyezően hivatkozott még arra is, hogy az elsőfokú bíróság téves jogi álláspontot foglalt el a keretszerződés minősítése, és az abból eredő jogok és kötelezettségek megítélése során. A keretszerződés ugyanis nem egyedi szerződésekről, hanem az alperes eseti megrendeléseiről rendelkezik. Önmagában a megrendelés pedig nem hoz létre szerződést, így neki nem az egyedi szállítási szerződések, hanem a keretszerződés alapján kellett teljesítenie. A keretszerződés alapján viszont az alperes köteles volt a keretmennyiség folyamatos lehívására. Az alperes nyilatkozata azért nem lehetett rendes felmondás, mivel a keretszerződés nem határozatlan, hanem határozott idejű volt, így az Általános Szerződési Feltételekben szabályozott rendes felmondás joga nem volt gyakorolható. Az ténylegesen az elállási jogának gyakorlását jelentette tehát, amely a kártalanításának kötelezettségét vonja maga után. A kárigénye tekintetében utalt arra is, hogy időelőttiesség esetében a per megszüntetésének lett volna helye. Állította, hogy a nyomtatványok a megrendelő személyére szóltak, így másnak való értékesítésük kizárt volt.

Az alperes ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a fellebbezések nem megalapozottak.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és az ítéltábla nagyrészt a jogi következtetéseit is osztotta.

Az elsőfokú ítélet felülbírálata során abból kellett kiindulni, hogy a felperes keresetében elsődlegesen szerződésszegésből eredő kárigényt érvényesített az alperessel szemben, az alperes pedig azért kérte ennek elutasítását, mert a felperes által szerződésszegőnek minősített magatartással kapcsolatban azt állította, hogy arra őt az Általános Szerződési Feltételek feljogosították, ezért annak tanúsítása nem értékelhető szerződésszegésként. Ezen alperesi védekezésre figyelemmel a felperes arra hivatkozott, hogy az Általános Szerződés Feltétel tartalmát nem ismerte, illetőleg az a felek szokásos szerződési gyakorlatától eltért és ezek miatt nem vált a szerződésük részévé. Az ÁSZF-nek az alperest a teljes mennyiség lehívása alól mentesítő és a felperes ezzel összefüggő kárigényét kizáró rendelkezésével kapcsolatban utalt arra, miszerint a szerződésszegésért fennálló

felelősséget kizáró kikötés semmis. Emellett a keretszerződést tévedésre és megtévesztésre alapítva megtámadta és hivatkozott az ÁSZF 3./ pontjának tisztességtelenségére is.

A peres felek fent ismertetett jognyilatkozatai alapján az első-és másodfokú bíróságnak először a keretszerződés, illetőleg az ÁSZF érvényességét érintő semmisségi és megtámadási okok fennállásának kérdésében kellett állást foglalnia. Ezek bármelyikének a megállapítása esetén ugyanis a felperes kártérítési igényét nem a szerződésben foglalt, illetőleg nem a szerződés teljesítésére irányadó szabályok szerint, hanem az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alapul vételével kellett elbírálni. Amennyiben pedig a felperes által megjelölt érvénytelenségi okok egyike sem volna megállapítható, a felek között létrejött szerződés jogi minősítése útján határozhatók meg az őket annak alapján megillető jogok és kötelezettségek, amelyekhez képest vizsgálható az alperes esetleges szerződésszegése.

A Fővárosi Ítéltábla alapvetően egyetértett az elsőfokú bíróság által a keretszerződés, illetőleg az Általános Szerződési Feltételek érvényességével kapcsolatban kifejtettekkel. Kiemeli, hogy a felek egyező előadása szerint - a közöttük korábban fennállott szerződéses jogviszony keretében - a felperes keresetében támadottal azonos általános feltételeket alkalmaztak. A felperes törvényes képviselője az Általános Szerződési Feltételek minden oldalán aláírásával igazolta, hogy annak tartalmát megismerte és elfogadta. Ezáltal az általános szerződési feltételek a Ptk. 205/B. § (1) bekezdése értelmében a szerződés részévé váltak. Az alperest a Ptk. 205/B. § (2) bekezdése alapján, az újabb szerződés megkötése alkalmával nem terhelte a külön figyelemfelhívó tájékoztatás kötelezettsége, mert a korábbival tartalmilag teljesen megegyező szerződési feltételeket alkalmazott. Mindezek eredményeként helyesen jutott az elsőfokú bíróság arra a jogi következtetésre, miszerint az alperes általános szerződési feltételei a keretszerződésük részévé váltak.

Eszerint az alperest nem terhelte a teljes szerződéses keretmennyiség megrendelésének kötelezettsége, ezért ennek elmaradása a részéről nem jelentette a szerződés megszegését.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, hogy nem jelentette a szerződésszegésért fennálló felelősség kizárását és ezért nem ütközött a Ptk. 314. § (2) bekezdésébe az a szerződési rendelkezés, amely a teljes szerződéses mennyiség lehívásának elmaradása esetére a szállító kárigényét kizárta. E körben az ítéltábla az elsőfokú bíróság okfejtését a következőkkel egészíti ki: A Ptk. 200. § (1) bekezdése értelmében a jogszabály kötelező alkalmazást nem igénylő rendelkezéseinek keretei között a felek a szerződésük tartalmát szabadon állapíthatják meg. A szerződési szabadság elve abban is kifejezésre jut, hogy a szerződésre vonatkozó szabályok diszpozitív jellegűek, a felek azoktól eltérhetnek. A Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján az a szerződés semmis, amely jogszabályba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek, kivéve ha ahhoz a jogszabály más jogkövetkezményt fűz. E szerint semmis a szerződés, ha az a

polgári jogi jogszabály kivételesen kógens rendelkezésébe ütközik. Az érvénytelenség jogkövetkezményei azonban nem alkalmazhatók abban az esetben, ha a jogszabály egyúttal azt is tartalmazza, hogy a rendelkezése megsértéséhez milyen más - az érvénytelenség helyett alkalmazandó - jogkövetkezményt fűz. A megrendelő általános elállási jogát biztosító és ezzel kapcsolatos kártérítési kötelezettségét kimondó Ptk. 381. § (1) bekezdése azonban nem tartalmaz kógens szabályt, ezért nincs jogi akadálya annak, hogy attól a felek a szerződésükben eltérhessenek és egyező akarattal e kártérítési felelősségről eltérően rendelkezhessenek.

A Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint semmis a szerződés akkor is, ha az nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik. A megrendelő keretszerződésben vállalt kötelezettségeihez képest a megrendelések, és a megrendeléssel érintett mennyiségek egyoldalú meghatározásának a joga az általános erkölcsi normák szempontjából önmagában nem elítélendő. A felperes által hivatkozott egyenértékűség elvének sérelmére alapítottan igény, amennyiben az a szerződés egészét érinti a Ptk. 201. § alapján, amennyiben azt a szerződés egyes általános feltételei okozzák, a Ptk. 209. §-a és 209/A. § (1) bekezdése alapján érvényesíthető. Egyik hivatkozott jogszabályi rendelkezés sem a semmiség jogkövetkezményét fűzi a jogsértéshez, hanem a szerződés (illetve a szerződési kikötés) megtámadásának a lehetőségét biztosítja. A Ptk. 236. § (1) bekezdése szerint a megtámadást egy éven belül írásban kell a másik féllel közölni, majd a közlés eredménytelensége esetében haladéktalanul a bíróság előtt érvényesíteni. A megtámadási jog a megtámadási határidő lejártával megszűnik.

A Ptk. 236. § (2) bekezdés a./ és c./ pontja szerint az egy éves megtámadási határidő a tévedés, megtévesztés felismerésekor, a felek szolgáltatásainak feltűnő aránytalansága vagy tisztességtelen szerződési feltétel esetén a sérelmet szenvedő fél teljesítésekor - részletekben történő teljesítésnél az első teljesítéskor - illetve, ha ő a teljesítéskor kényszerhelyzetben volt, ennek megszűntekor megkezdődik. A felperes legkésőbb az alperes 2008. december 8-i tájékoztatása alkalmával bizonyosan abba a helyzetbe került, hogy szükségképpen és objektíve fel kellett ismernie a teljes keretmennyiség megrendelésével kapcsolatos esetleges tévedését. Ehhez képest az egyenértékűség elvének sérelmére, továbbá az általános szerződési feltétel tisztességtelenségére alapított megtámadás egyaránt egy éven túl történt. A 2009. április 6-án az alpereshez intézett felszólításának a tartalmából kitűnik, hogy a felperes az ÁSZF 3./ pontjában foglalt szabállyal tisztában volt. Ennek ellenére nem bizonyított olyan körülményeket, amelyek a megtámadási határidő további nyugvását támasztották volna alá. A felperes a pert eredetileg kárának megtérítése iránt, vagyis eltérő ténybeli és jogi alapokon indította. A megtámadási határidő megtartásának szempontjából ezért nem a perindítás, hanem a jogérvényesítés, a per folyamán történt keresetváltoztatás időpontja volt irányadó (BH2008. 308.). Ez pedig valamennyi megtámadási ok esetében a megtámadási határidő lejártá után történt. Ez a megtámadási jog elenyészéséhez vezetett, amely megakadályozta a megtámadás alapjául felhozott körülmények érdemi vizsgálatát.

A Ptk. 205. § (2) bekezdése értelmében a szerződés létrejöttéhez a feleknek a lényeges, valamint a bármelyikük által lényegesnek minősített kérdésekben való megállapodása szükséges. Szállítási szerződés esetén a szállító a Ptk. 379. § (1) bekezdése alapján arra vállal kötelezettséget, hogy a szerződésben meghatározott dolgot a kikötött későbbi időpontban, vagy időszakban a megrendelőnek átadja. A megrendelő pedig köteles a dolgot átvenni, és az árát megfizetni. A szállítási szerződés lényeges elemeinek a szolgáltatás pontos tárgya és mennyisége, a teljesítés ideje és az ellenszolgáltatás minősül. A 2008. február 29. napján kelt szerződésüket a felek a 2010. február 28-ig terjedő időre kötötték, amelyen belül éves keretet határoztak meg az alperes eseti megrendeléseire, illetőleg a felperes ennek alapján fennálló teljesítési kötelezettségére. Rögzítették továbbá a várható mennyiséget és egységárat is. A törvényben meghatározott lényeges tartalmi elemeknek azaz a szolgáltatás-ellenszolgáltatásnak, valamint a teljesítési határidőnek a konkrét meghatározása hiányában azonban ez a jogügylet nem eredményezhette a felek között konkrét szállítási szerződés létrejöttét. Ezért helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felek között a később megkötendő egyedi szállítási szerződések kereteit, feltételeit kijelölő szállítási keretszerződés jött létre. A konkrét szállítási szerződések létrejöttéhez ezen túlmutató, további jogi cselekményekre volt szükség. Ezek vizsgálata során abból kellett kiindulni, hogy a Ptk. a szállítási szerződésekre nem rendel kötelezően írásbeli alakot. Ezért az alperesnek a keretszerződés szerinti eseti megrendelése alapján, a felperes a saját nyilatkozatát a Ptk. 216. §-a alapján akár szóban, akár írásban, akár ráutaló magatartásával is kifejezésre juttathatta. Ezáltal jöhetett létre a felek között a keretszerződés alapján a konkrét eseti szállítási szerződés.

A Legfelsőbb Bíróság EBH2009. 2045. számú eseti döntésében olyan iránymutatást adott, miszerint önmagában egy szállítási keretszerződésből annak alapján kötött konkrét szállítási szerződések hiányában nem keletkezik kötelezettség a termék megrendelésére, illetőleg szállítására. A keretszerződésnek az a rendeltetése, hogy meghatározza azokat a feltételeket, melyek mellett a felek kötelesek egymással konkrét szerződést kötni. A felperes keresetében tartalmilag e konkrét szerződések elmaradásából származó kárigényt érvényesített az alperessel szemben. A kérelem teljesítési lehetőségeinek vizsgálata során a keretszerződésben rögzített ügyleti feltételek tartalmának elemzése és értelmezése alapján azt kellett meghatározni, hogy az adott keretszerződés mennyiben, és milyen feltételek mellett jelentett szerződéskötési kötelezettséget a felek számára, valamint ehhez képest az eseti szállítási szerződések (a megrendelések) elmaradása megvalósított-e szerződésszegést a megrendelő részéről.

A peres felek keretszerződésének az előbbiek szempontjából releváns ügyleti feltételei szerint a felek rögzítették a megrendelhető mennyiség éves kereteit, a beszerzés várható mennyiségét. Kimondták továbbá, hogy az alperest nem terheli a teljes éves mennyiség megrendelésének kötelezettsége. E szerződési nyilatkozatokat a Ptk. 207. § (1) bekezdése értelmében a nyilatkozattevő feltehető akarátára, az eset körülményeire, valamint a szavak általánosan elfogadott

jelentésére figyelemmel kell értelmezni és annak során a szerződés egyedi és általános rendelkezéseit együttesen kellett értékelni. A felek a szerződést két évre kötötték, úgy, hogy a két évre külön éves mennyiségi keretet állapítottak meg, amely az alperes megrendeléseinek felső határát jelentette. A szerződés lehetővé tette az alperes számára, hogy a beszerzés teljes szerződéses mennyiségét, a teljes szerződéses keretösszeget ne hívja le. Megrendelési minimumot ellenben nem határoztak meg, továbbá azt sem szabták meg előre, hogy egy lehívás alkalmával az alperes hány terméket köteles rendelni. A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint az éves keretmenység ügyleti feltétellé tétele, valamint az alperesnek a teljes mennyiség lehívásának kötelezettsége alóli mentesítése az eseti megrendelések tekintetében az alperes mozgásterét akként írják körül, hogy egyrészt minden éves mennyiségből köteles megrendelést eszközölni (mert ennek hiányában szükségtelen lett volna arra szerződést kötni), másrészt azonban a megrendelt mennyiséget korlátlanul csökkentheti. E két feltételnek egyben a szerződés alapján reá háruló kötelezettségének az alperes akkor tesz eleget, ha minden éves keretből legalább egy terméket rendel. Nem fordulhat azonban elő olyan esztendő, amelyben az előre meghatározott éves keretből egyáltalán nem rendel semmit a felperestől, mert az éves keret meghatározásának a ténye arra utal, hogy a felek szándéka ilyenre nyilvánvalóan nem irányulhatott. Ilyen szándék esetén ugyanis a megrendeléssel nem érintett éves keret kikötését inkább elhagyták volna.

Nem vitásan az alperes 2008. december 8-át követően további megrendeléssel már nem élt. Ennek megfelelően a keretszerződés második évében a felek között egyetlen szállítási szerződés sem jött létre. Az ítéltábla elsőfokú bíróságtól eltérő jogi álláspontja szerint, ez az alperes részéről a keretszerződés megszegését jelentette.

Nem volt helytálló az elsőfokú bíróságnak az a megállapítása, hogy az alperes a rendes felmondás jogát gyakorolta. 2008. december 8-án ugyanis az alperes kifejezetten az ÁSZF 3./, pontja alapján tette nyilatkozatát. A joghatását tekintve ez a nyilatkozat a Ptk. 381. § (1) bekezdése szerinti általános elállási jog gyakorlásával azonos helyzetet eredményezett a keretszerződés tekintetében, és - amint az az előbbiekben a szerződés érvényességével kapcsolatosan kifejtésre került - nem volt akadálya annak, hogy a szállító kárigénye tekintetében a felek a Ptk. vonatkozó szabályától eltérjenek. A felperes kárigénye szempontjából nem egyszerűen a megrendelő szerződésen alapuló joga gyakorlásának, hanem a joggyakorlás időpontjának volt jelentősége.

A felek joghatás kiváltására irányuló, kifejezett akaratukat szerződésben rögzítették, és a Ptk. 207. § (1) bekezdése a nyilatkozási elvet tekinti elsődlegesnek. Ennek megfelelően egyetértett az ítéltábla az elsőfokú bírósággal abban, hogy a felperes kárigénye a szerződésszegésre irányadó szabályok alapján bírálendő el, a Ptk. 6. §-a erre a helyzetre nem alkalmazható.

A szerződés megszegésének következményeként a felperes a teljes kárának megtérítését követelhetette. Mivel azonban a keretszerződés alapján az alperes a teljes mennyiség megrendelésére nem volt köteles, nem volt a megtérítendő károk

körébe vonható a teljes keretmennyiségre vonatkozó egyes szerződések létre nem jöttéből eredő igény. A Ptk. 318. § (1) bekezdésének általános szabálya szerint a szerződésszegésért való felelősségre ugyanazok a szabályok irányadók, mint szerződésen kívül okozott károkért való felelősségre. Az ennek megfelelően alkalmazandó Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján a felperesnek kellett bizonyítania kárának felmerültét és összegét, valamint kára és az alperes szerződésszegése közötti ok-okozati összefüggést is.

A felperes káraként a beavatkozóval kötött szerződésének megszegése miatt fizetendő kötbér összegét jelölte meg. A kötbér azért merült fel, mert a felperes - szemben a közte és az alperes közt létrejött szerződéssel - a beavatkozótól a teljes két évre szóló mennyiséget megrendelte, és a szerződésszerű teljesítést a felek kötbérrel biztosították. Ebben a felperes mind a megrendelési kötelezettség, mind a kötbérfizetési kötelezettség tekintetében lényegesen szigorúbb feltételeket vállalt, mint amilyenek vele szemben az alperest terhelték. Ennek során pedig saját veszélyére és saját kockázatára cselekedett. Ilyen tartalmú szerződés megkötése, ilyen jellegű kötelezettségek vállalása a felperesnek az alperessel kötött szerződéséből nem következett. Osztotta tehát az ítélőtábla az elsőfokú bíróság azon jogi álláspontját, hogy a beavatkozóval kötött szerződésének kockázatát felperes maga viseli. A szerződésszegésével való közvetlen okozati összefüggése hiányában a kötbér nem volt az alperesre hárítható.

Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítélőtábla az elsőfokú bíróság - a feljegyzett illeték pervesztességnek megfelelő viselésére vonatkozó rendelkezéssel kiegészített - ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 239. §-a szerint a fellebbezési eljárásban is irányadó 78. § (1) bekezdése alapján az alperes ügyvédi munkadíjából álló perköltségét, míg az Itv. 59. § (1) bekezdése és a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján a fellebbezési eljárási illetéket is köteles megfizetni.

, 2011. május 25.

. Molnár Ambrus s. k. a tanács elnöke, Dr. Csóka István s. k. előadó bíró, Dr. Lente Sándor s. k. bíró